

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต Cognition about Fasting of Muslim in Phuket Province

ศิธา หมดเหลื้ม¹ และพรรณวดี ขำจริง²

¹นักศึกษาสาขารัฐบาลศึกษา (สังคมศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

²อาจารย์สาขารัฐบาลศึกษา (สังคมศึกษา) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด 2. เพื่อศึกษาแนวทางในการอยู่ร่วมกันกับประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ ดำเนินการวิจัยโดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 340 คน (ใช้วิธีสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) รายชื่อชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้และอำเภอถลาง) พบว่า 1. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด จำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 99.70 และไม่ทราบข้อมูลจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 มีประสบการณ์ในการถือศีลอด , การละหมาดมีความสำคัญต่อการถือศีลอด , และควรให้ความสำคัญในการถือศีลอด มีความรู้จำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 99.40 และไม่ทราบข้อมูลจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 2.แนวทางในการอยู่ร่วมกันกับประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ พบว่า การอยู่ร่วมกันกับประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ ควรตั้งอยู่บนหลักของความเคารพในความแตกต่างและส่งเสริมการเข้าใจซึ่งกันและกัน นี่คือนโยบายบางประการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ คือ เคารพในความเชื่อและความแตกต่าง ควรให้เกียรติและยอมรับความเชื่อและศาสนาของผู้อื่น แม้จะมีความเชื่อที่แตกต่างจากตนเอง การเข้าใจและเคารพในความหลากหลายเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเปิดใจศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่นสามารถช่วยลดความเข้าใจผิด และเพิ่มความเคารพต่อความแตกต่าง หลีกเลี่ยงการใช้คำพูดหรือการกระทำที่รุนแรง การใช้ภาษาหรือการกระทำที่ดูถูกหรือไม่เคารพผู้อื่นจะสร้างความขัดแย้ง ควรหลีกเลี่ยงการกระทำหรือคำพูดที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือทำร้ายจิตใจ สนับสนุนการทำความกิจกรรมร่วมกัน การร่วมมือทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

คำสำคัญ: ความรู้ความเข้าใจ / ถือศีลอด / มุสลิม

Abstract

This study aimed to study the integration of learning management between community-based learning resources for tsunami disaster response system and learning management for tsunami disaster response “Unit 4: Disasters and Disaster Management” by adopting storyline approach to recount the tsunami incident in Nam Khem Village in 2004. This case study was conducted with the sample group of 34 Mathayom 1 students enrolled in Ban Bang Muang School, Tambon Bang Muang, Amphoe Takua-Pa, Phang Nga Province. The research tools consisted of 1) Integrated learning management activities adopting storyline approach, and 2) a questionnaire measuring satisfaction with the learning management for tsunami disaster response.

The results revealed that 1) the integration between community-based learning resources for tsunami disaster response system and the learning management for tsunami disaster response “Unit 4: Disasters and Disaster Management” by adopting storyline approach to recount the tsunami incident in Nam Khem Village in 2004 enabled students to learn about disasters through the real-life experiences of communities affected by the 2004 tsunami, and 2) the majority of students was highly satisfied with the learning management adopting Storyline teaching method. The aspect of the understanding of the content after the lesson received the highest level of satisfaction and the second aspect which received high satisfaction ratings was the appropriateness of the teaching method and its applicability in practice.

Keywords: Disaster management, Community-based learning resources, Tsunami

บทนำ

เดือนรอมฎอน เดือนแห่งการถือศีลอดของมุสลิมทั่วโลกได้เริ่มต้นแล้วปีนี้ ตรงกับวันที่ 23 มีนาคม 2566 การถือศีลอดด้วยการอดอาหาร อดน้ำและอดบางสิ่งบางอย่างเป็นที่ปฏิบัติกันมานานแล้ว คัมภีร์กุรอ่านที่ถูกประทานแก่นบีมุฮัมมัดกล่าวว่า การถือศีลอดได้ถูกกำหนดแก่ผู้ศรัทธาในศาสนามาก่อนหน้านี้แล้ว และวัตถุประสงค์สำคัญของการถือศีลอดก็เพื่อให้ผู้ถือศีลอดเกิดความยำเกรงพระเจ้าซึ่งถือว่าเป็นคุณธรรมสูงสุดในอิสลาม เท่าที่สืบค้นได้จากประวัติศาสตร์ ชาวอียิปต์ถือว่าการอดอาหารบางช่วงเวลาเป็นสิ่งที่ดี แต่ที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลและคัมภีร์กุรอ่าน เมื่อโมเสส(นบีมุซา)ถูกพระเจ้าเรียกขึ้นไปบนภูเขาซีนายเพื่อรับคัมภีร์โตราห์ พระเจ้าได้สั่งให้โมเสสถือศีลอดเป็นเวลา 40 วันเพื่อชำระจิตวิญญาณให้เป็นเสมือนแก้วใสสะอาดที่จะรองรับน้ำทิพย์อันบริสุทธิ์จากพระเจ้าในรูปของโตราห์ โมเสสถือศีลอดโดยการอดอาหารและน้ำเป็นเวลา 24 ชั่วโมงเมื่อดวงอาทิตย์ลับขอบฟ้า จึงละศีลอดด้วยการกินและดื่ม เสร็จจากละศีลอดแล้วก็ถือศีลอดต่อไป การถือศีลอดของโมเสสจึงเป็นแบบอย่างการถือศีลอดของพวกลูกหลานอิสราเอลสืบต่อมา หลังโมเสสจากไป ลูกหลานอิสราเอลไม่สามารถรักษาการถือศีลอดแบบโมเสสได้ ส่วนใหญ่จึงเลิกถือและหันไปถือเพียงบางวัน เพราะการอดอาหารและน้ำท่ามกลางสภาพอากาศที่ร้อนระอุในทะเลทรายเป็นเรื่องยากสำหรับผู้ที่ใจไม่ศรัทธา เมื่อไม่มีความศรัทธาและอดทนพอที่จะอดอาหารและน้ำที่เป็นของจำเป็นได้ พวกลูกหลานอิสราเอลจึงไม่มีความอดทนพอที่จะยับยั้ง

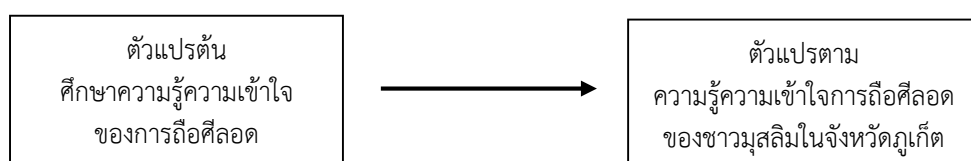
ตัวเองจากสิ่งที่ไม่จำเป็น เช่น อบายมุขและสิ่งเย้ายวนต่างๆ สังคมจึงเสื่อมทรามลง การถือศีลอดแบบโมเสส ได้ถูกนำมาปฏิบัติอีกครั้งหนึ่งโดยเยซุสโครสต์(นปือชา)ผู้มายืนยันธรรมบัญญัติเดิม คือสิ่งที่โมเสสสอนและปฏิบัติ ดังนั้น เยซุสโครสต์และสาวกของท่านจึงถือศีลอดสี่สิบวันเหมือนกับโมเสสหลังสมัยของเยซุสโครสต์ สาวกรุ่นหลัง ๆ ของท่านขาดความเคร่งครัดในการปฏิบัติศาสนกิจ การถือศีลอดจึงมีน้อยคนที่ปฏิบัติและหากมีก็เป็นเพียงบางวันเท่านั้น (บรรจง บินกาชัน, 2566) ผู้ที่จะถือศีลอดต้องมีความพร้อมทั้งด้านร่างกายและจิตใจ และมีความแน่วแน่ที่จะฝ่าฟันอุปสรรค ความยากลำบากด้วยความสมัครใจตลอดเดือนรอมฎอน การกิจที่ผู้ถือศีลอดควรกระทำตลอดช่วงเดือนรอมฎอน คือ การศึกษาพระคัมภีร์อัลกุรอานเพื่อทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้และสามารถปฏิบัติตามพระวจนะของพระเจ้าได้โดยไม่ผิดเพี้ยน ด้วยคติทางศาสนาว่าเดือนรอมฎอน คือ เดือนที่พระเจ้าเป็นเจ้าทรงประทานคัมภีร์อัลกุรอานให้เป็นธรรมนูญชีวิตของมุสลิมทุกคนพึงยึดถือปฏิบัติไว้ให้มั่น ชาวมุสลิมจึงยึดถือว่า เดือนรอมฎอนเป็นเดือนที่มีความประเสริฐ การปฏิบัติศาสนพิธีและท่องคัมภีร์อัลกุรอานในเดือนรอมฎอนนี้จึงปฏิบัติเป็นกรณีพิเศษ การถือศีลอดต้องตั้งเจตนาวา “ข้าพเจ้าตั้งใจถือศีลอดในวันพรุ่งนี้ ซึ่งเป็นฟัรฎู (ฟัต-คุ) เดือนรอมฎอนในปีนี้ เพื่ออัลเลาะห์ฮะดะอาลา” ในการถือศีลอดทุกๆ คีน ตั้งแต่แสงอรุณขึ้นจนกระทั่งตะวันตกขอบฟ้า และต้องอดกลั้นต่อบรรดาการกระทำต่างๆ ซึ่งเป็นข้อห้ามที่จะทำให้เสียศีลอด (มุณีเราะห์ โส๊ะอัน, 2562)

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการให้ความหมายต่อประสบการณ์การถือศีลอดในเดือนรอมฎอนของชาวมุสลิมทุกคน ผู้วิจัยได้นำประโยชน์จากข้อมูลจากผลการศึกษาดังกล่าวจะได้เป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ถือศีลอดสามารถนำไปเป็นแนวทางในการให้การดูแลและพัฒนาแนวปฏิบัติเพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้สอดคล้องกับการปฏิบัติตัวตามวิถีชีวิตและหลักความเชื่อทางศาสนา เพื่อให้อยู่ในแนวทางที่ถูกต้องตามกฎหมายของศาสนาอิสลาม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการอยู่ร่วมกันกับประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ตส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอดในระดับสูง
2. ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ตที่มีความเข้าใจในหลักการศาสนาของตน จะสามารถอยู่ร่วมกับผู้ที่นับถือศาสนาอื่นได้อย่างสันติ

นิยามศัพท์

ความรู้ความเข้าใจ หมายถึง กระบวนการรับรู้เรื่องราวต่างๆ อย่างเป็นระบบและสามารถรวบรวม แยกแยะประเด็นต่างๆ ได้อย่างละเอียด และการเข้าใจถึงเรื่องราว ข้อเท็จจริง รายละเอียด ที่เคยมีประสบการณ์หรือพบเจอ สามารถนำความรู้ที่ได้มาใช้ อธิบาย เปรียบเทียบ ได้อย่างมีเหตุผลและเปรียบเทียบ

การถือศีลอด หมายถึง ตามความหมายทางศาสนาของอิสลาม คือ การงดเว้นจากการกิน การดื่ม การเสพ และการมีความสัมพันธ์ทางเพศ ตั้งแต่ดวงอาทิตย์ขึ้นจนถึงดวงอาทิตย์ตกตลอดทั้งเดือนรอมฎอน ของทุกปีซึ่งอาจจะมีระยะเวลา 29 หรือ 30 วัน โดยมีเจตนาว่าทำเพื่ออัลลอฮ์ การถือศีลอดมีผลดีต่อร่างกาย ของเราอย่างเช่น เป็นการฝึกฝนให้เกิดความรู้สึกล้มๆ ยืนๆ และฝึกความอดทน และในระหว่างการถือศีลอด มีทั้งข้อควรปฏิบัติและข้อควรที่ไม่ควรปฏิบัติ

มุสลิม หมายถึง ผู้นับถือศาสนาอิสลามคำว่า มุสลิม เป็นคำที่ยืมมาจากภาษาอาหรับ แปลว่า ผู้ศรัทธา ผู้ภักดี มนุษย์ทุกคนสามารถเป็นมุสลิมได้โดยการปฏิญาณตน มุสลิมนั้นไม่จำกัดเผ่าพันธุ์ อายุ เพศ และวรรณะ ผู้ที่เป็นมุสลิมจะต้องปฏิบัติตามศาสนวินัยต่างๆของอิสลาม (ทั้งวาญิบ และ ฮะรอม)

การทบทวนวรรณกรรม

เกษม วัฒนชัย (2544) ให้ความหมายของความรู้ว่า หมายถึง การรวบรวมความคิดของมนุษย์ จัดให้เป็นหมวดหมู่และประมวลสาระที่สอดคล้องกัน โดยนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ในทัศนะของ ฮอสเปอร์ (อ้างใน มาโนช เวชพันธ์, 2532) คำว่า ความรู้ (Knowledge) นั้น นับเป็นขั้นแรกของพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง กับความสามารถในการจดจำ ซึ่งอาจจะโดยการนึกได้ มองเห็น ได้ยิน หรือ ได้ฟัง ความรู้นี้เป็นหนึ่งในขั้นตอน ของการเรียนรู้ โดยประกอบไปด้วยคำจำกัดความหรือความหมาย ข้อเท็จจริง ทฤษฎีกฎโครงสร้าง วิธีการแก้ไขปัญหาและมาตรฐาน เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า ความรู้เป็นเรื่องของการจำอะไรได้ระลึกได้ โดยไม่ จำเป็นต้องใช้ความคิดที่ซับซ้อนหรือใช้ความสามารถของสมองมากนัก ด้วยเหตุนี้ การจำได้จึงถือว่าเป็น กระบวนการที่สำคัญในทางจิตวิทยา และเป็นขั้นตอนที่นำไปสู่พฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ การนำความรู้ไปใช้ในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินผล ซึ่งเป็นขั้นตอน ที่ได้ใช้ความคิด และความสามารถทางสมองมากขึ้นเป็นลำดับ

บุรูกิจ (1999) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง สารสนเทศที่ได้ผ่านการประมวลผลแล้ว อย่างมีความเข้าใจ เพื่อนำมาใช้ในการตัดสินใจดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

บุรุษ ศิริมหาสาคร (2550) ได้กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง สารสนเทศที่ผ่านกระบวนการคิด การ เปรียบเทียบ เชื่อมโยงกับความรู้อื่น จนเกิดเป็นความเข้าใจ และนำไปใช้ประโยชน์ในการสรุปและตัดสินใจใน สถานการณ์ต่างๆ ได้โดยไม่จำกัดช่วงเวลา หรือ กล่าวได้ว่าเป็นสารสนเทศที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับเราในการ นำไปใช้งาน

Bloom and others (1956) กล่าวว่า ความเข้าใจ หมายถึง ความสามารถในการที่คนขยายความรู้ ความจำให้ไกลออกไปจากเดิมอย่างสมเหตุสมผล แยกเป็น 3 ขั้นที่สำคัญ คือ การแปลความหมาย ของคำ ข้อความ สัญลักษณ์ในแง่ใหม่ตามเนื้อเรื่องและหลักวิชาการนั้น ๆ การตีความโดยเอาความหมาย จากการแปลทั้งหมดมารวมกันแล้วสรุปหรือขยายความนั้น ตามแนวใหม่ และ ทักษะใหม่ มุมมองใหม่ เพื่อให้กว้างไกลออกไปจากข้อเท็จจริง โดยจะต้องให้ข้อมูลหรือ แนวโน้มอย่างเพียงพอ

ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล และ เจษฎาพร ยุทธนวิบูลย์ ชัย (2550) ให้ความหมายไว้ว่า ความรู้ หมายถึง การผสมผสานของประสบการณ์ สารสนเทศ ความเข้าใจ ทักษะและความเชี่ยวชาญ รวมถึงสิ่งที่ได้รับสั่งสมมา

จากการศึกษา เล่าเรียน ค้นคว้าและถ่ายทอด ที่นำไปสู่การกำหนดกรอบความคิด สำหรับการประเมินความเข้าใจ และการนำเสนอเสนอและประสบการณ์ใหม่มารวมกัน

พรรณิ สอนเพลง (2552) ได้ให้ความหมายของความรู้ไว้ว่า ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้าหรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติ และทักษะความเข้าใจหรือสารสนเทศ ที่ได้รับมาจากการประสบการณ์สภาพแวดล้อม ที่สามารถแบ่งปันกันได้

มาห์รุฟ (2565) กล่าวว่า มีแต่มีเงื่อนไข การถือศีลอดเป็นผลดีต่อสุขภาพของเรา เพราะมันช่วยให้เราให้ความสำคัญกับสิ่งที่เรากินและเวลาที่เรากิน อย่างไรก็ตาม ขณะที่การถือศีลอดนาน 1 เดือนอาจจะไม่เป็นไร แต่ก็ไม่น่าให้อุดอาหารต่อเนื่อง การอดอาหารต่อเนื่องไม่เป็นวิธีที่ดีสำหรับการลดน้ำหนักในระยะยาว เพราะสุดท้ายแล้ว ร่างกายของคุณจะหยุดเปลี่ยนไขมันมาเป็นพลังงาน และจะหันไปใช้กล้ามเนื้อ นี่ไม่ดีต่อสุขภาพ เพราะนั่นจะทำให้ร่างกายเริ่มเข้าสู่ภาวะ การอดอาหารต่อเนื่องไม่เป็นวิธีที่ดีสำหรับการลดน้ำหนักในระยะยาว เพราะสุดท้ายแล้ว ร่างกายของคุณจะหยุดเปลี่ยนไขมันมาเป็นพลังงาน และจะหันไปใช้กล้ามเนื้อ นี่ไม่ดีต่อสุขภาพ เพราะนั่นจะทำให้ร่างกายเริ่มเข้าสู่ภาวะ "อดอยาก"

สิ่งที่ควรปฏิบัติในการถือศีลอด

1. รับประทานอาหารซูโฮรีให้ไกล่หมดเวลา และรีบแก้ศีลอดเมื่อเข้าเวลา
2. ไม่พูดนินทา ไม่คิดร้าย ทำให้ใจให้สงบ อ่านอัลกุรอาน
3. เคี้ยวอาหารช้า ๆ ห้าสิบครั้งต่อคำ ควรทานอาหารไม่อิ่มแน่นมาก
4. ดื่มน้ำสะอาด หลังรับประทานอาหาร
5. รับประทานอาหารเหมือนปกติ ไม่ควรเพิ่มอาหารมาก
6. เลือกอาหารที่ดีต่อสุขภาพ
7. ไปละหมาดตะรอเวียะฮ์ (การละหมาดในเดือนรอมฎอน) ทุกๆ วัน อย่างช้า ๆ ไม่รีบ
8. แบ่งปันอาหารให้ผู้ถือศีลอด
9. พยายามเลิกสิ่งเสพติดต่าง ๆ เช่น บุหรี่ ชา กาแฟ
10. ควรตรวจร่างกายก่อนเข้าเดือนรอมฎอน และหลังจากสิ้นเดือนรอมฎอน

ข้อห้ามที่ไม่ควรปฏิบัติ ในช่วงเวลากลางวัน มีดังนี้

1. ห้ามรับประทานหรือดื่ม รวมทั้งการสูบบุหรี่ด้วยโดยเจตนา
2. ห้ามร่วมประเวณี หรือทำให้อสุจิออกมาโดยเจตนา
3. ห้ามทำให้อาเจียนโดยเจตนา
4. ห้ามเอาสิ่งใดเข้าไปจนลึกเกินบริเวณภายนอกในอวัยวะที่เป็นรู เช่น ปาก จมูก โดยเจตนา
5. ดูแลใส่ใจสุขภาพ "ช่วงถือศีลอด"

แพร ศิริศักดิ์ดำเกิง (2552) ได้ให้ความหมายของการถือศีลอดว่า การถือศีลอดมีหลายประเภทเช่น

1. ศีลอดภาคบังคับ ที่ชายหญิงมุสลิมที่บรรลุนิติภาวะต้องปฏิบัติในเดือนรอมะฎอนทุกปี
2. ศีลอดภาคสมัครใจ ที่ชายหญิงมุสลิมถือศีลอดในวันอื่น ๆ นอกเดือนรอมะฎอน มุสลิมที่ต้องถือศีลอดเดือนรอมะฎอน

มุสลิมที่ต้องถือศีลอดเดือนรอมะฎอน

มุสลิมที่ต้องถือศีลอดเดือนรอมะฎอน

1. บรรลุนิติภาวะตามศาสนบัญญัติ หรือที่เรียกว่า บรรลุนิติภาวะ ด้วยเหตุนี้ ศีลอดจึงไม่เป็นข้อ บังคับสำหรับเด็กที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะตามศาสนบัญญัติ (เด็กต้องมีอายุ 15 ปีจนทศตบริบูรณ์ หรือมีสัญลักษณ์อื่น ๆ เช่น ผื่นเปียกหรือมีประจำเดือน)

2. มีสติสัมปชัญญะครบบริบูรณ์ ศีลอดจึงไม่เป็นข้อบังคับสำหรับคนที่วิกลจริต แม้ว่าอาการวิกลจริตจะเกิดขึ้นชั่วขณะหนึ่งในเวลากลางวันก็ตาม

3. ไม่เมาหรือหมดสติ

4. ไม่เจ็บป่วย เพราะการถือศีลอดอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพกรณีที่ไม่นอน

5. ไม่มีประจำเดือนหรือมีเลือดหลังจากการคลอดบุตร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 3,406 คน มีรายละเอียดต่อไปนี้
ตารางที่ 1 แสดงสถิติชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ปี 2567

ที่	ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต	จำนวนประชากร (คน)
1	อำเภอเมืองภูเก็ต	2,473
2	อำเภอกะทู้	205
3	อำเภอถลาง	728
รวม		3,406

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดภูเก็ต 2567

กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการกำหนดขนาดและเลือกกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากประชากร คือ ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 3,406 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970; อ้างถึงใน ประภาพร ศรีตระกูล, 2550) และได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 340 คน

2. การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage-Sampling)

2.1 ใช้วิธีสุ่มแบบเป็นกลุ่ม (Cluster Random Sampling) รายชื่อชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอกะทู้และอำเภอถลาง มีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 2 แสดงสถิติกลุ่มตัวอย่างชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ปี 2567

ที่	ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	อำเภอเมืองภูเก็ต	246
2	อำเภอกะทู้	20
3	อำเภอถลาง	74
รวม		340

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดภูเก็ต 2567

เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอดของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต

แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจการถือศีลอด และมุสลิมออกแบบตรวจสอบ มี 2 คำตอบ ถูกกับผิด ตอบถูกได้ 1 ตอบผิดได้ 0 (ตอบถูกได้ 1 คือ มีคำตอบที่ถูกต้อง

ที่สุด และ 0 มีคำตอบที่ผิดน้อยที่สุด) (ถูก คือ เป็นคำตอบที่ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด และ ผิด คือ เป็นคำตอบที่ผิดและไม่ถูกต้องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด)

1. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1.1 แบบสอบถามลักษณะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต มีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือในการวิจัยดังนี้

1) ศึกษาข้อมูลและเนื้อหา จากตำรา วารสารและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถาม (Checklist) แบบตรวจสอบรายการแบบสอบถาม ความคิดเห็นเกี่ยวกับลักษณะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต และความรู้เกี่ยวกับศาสนาอิสลาม จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องหลัก และวิธีการสร้างแบบสอบถาม เช่น การทำแบบฟอร์มสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด

3) สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และสำนวนภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อของแต่ละด้านว่าสอดคล้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น แล้วหาผลรวมของคะแนนในแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด เพื่อดูดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Concurrence : IOC) ตั้งแต่ 0.50-1.00 เพื่อนำใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 16 ข้อ

5) หาคุนภาพแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสตูล หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach โดยมีค่าความเชื่อมั่น คือ 0.7

1) ศึกษาข้อมูลและเนื้อหา จากตำรา วารสารและเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด

2) ศึกษาวิธีการสร้างแบบวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต จากเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องหลัก และวิธีการสร้างแบบทดสอบ เช่น แบบทดสอบ การสร้างและการใช้ และหลักการสร้างและวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3) สร้างแบบวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเนื้อหา และสำนวนภาษา ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

4) หาคุนภาพแบบวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ดังนี้

4.1 ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาและภาษาเป็นรายข้อ โดยนำแบบแบบวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามแต่ละข้อของแต่ละด้านว่าสอดคล้องกับประเด็นหลักและประเด็นย่อยที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น แล้วหาผลรวมของคะแนนในแต่ละข้อของผู้เชี่ยวชาญ

ทั้งหมด เพื่อวัดดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective Concurrence : IOC) ตั้งแต่ 0.50-1.00 เพื่อนำใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 16 ข้อ

4.2 หาคุณภาพแบบวัดระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดสตูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลตามลำดับดังนี้

ผู้วิจัยดำเนินการจัดส่งแบบสอบถาม ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ในเขตอำเภอถังนี้ อำเภอภูเก็ท อำเภอเกาะทุ และอำเภอถกลาง โดยขอความร่วมมืออนุเคราะห์คณะกรรมการอิสลามประจำจังหวัดภูเก็ต ให้ทำการแจกแบบสอบถามให้ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต ในเขตอำเภอเมืองภูเก็ต อำเภอเกาะทุ และอำเภอถกลาง ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน มาวิเคราะห์เพื่อหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรม (spss/pc+) ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถาม เกี่ยวกับลักษณะความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา “ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต” จะเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณจากการสำรวจ เป็นตารางเพื่อแสดงผลด้วยค่าสถิติ และการเรียบเรียงพรรณนา

ผลการวิเคราะห์ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต

ตาราง 1 แสดงจำนวนค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด

คำถาม	จำนวน				$\bar{x}$	S.D.
	ถูก	ร้อยละ	ผิด	ร้อยละ		
1.ท่านมีประสบการณ์ในการถือศีลอดมาก่อน	338	99.40	2	0.60	1.99	.07
2.ท่านศึกษาข้อควรในการปฏิบัติในการถือศีลอด	336	98.80	4	1.20	1.99	.10
3.ท่านได้ศึกษาเกี่ยวกับการถือศีลอด ท่านศึกษาทางช่องทางอินเทอร์เน็ต หรือหนังสือเกี่ยวกับอิสลาม	324	95.30	16	4.70	1.95	.21
4.การถือศีลอดมีความสำคัญต่อศาสนาอิสลาม	339	99.70	1	0.30	2.00	.05

คำถาม	จำนวน				$\bar{x}$	S.D.
	ถูก	ร้อยละ	ผิด	ร้อยละ		
5.การละหมาดมีความสำคัญต่อการถือศีลอด	338	99.40	2	0.60	1.99	.07
6.มีความรู้ความเข้าใจในการถือศีลอด	331	97.40	9	2.60	1.97	.16
7.ควรให้ความสำคัญในการถือศีลอด	338	99.40	2	0.60	1.99	.07
8.สามารถอธิบายเกี่ยวกับการถือศีลอดได้	329	96.80	11	3.20	1.97	.17
9.การถือศีลอด คือการงดเว้นจากการกิน การดื่ม	333	97.90	7	2.10	1.98	.14
10.ผู้หญิงที่มีประจำเดือนไม่สามารถถือศีลอดได้	55	16.20	285	83.80	1.16	.36
11.ไม่สามารถดูบะหรีในระหว่างการถือศีลอดได้	56	16.50	284	83.50	1.16	.37
12.ผู้ที่เป็นมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามที่ศาสนาวินัยต่างๆของอิสลาม	334	98.20	6	1.80	1.98	.13
13.มุสลิมที่ไม่ได้กล่าวคำปฏิญาณตนถือว่าผิดต่อหลักศาสนาอิสลาม	330	97.10	10	2.90	1.97	.16
14.มุสลิมต้องปฏิบัติหลักศรัทธา 6 ประการ	335	98.50	5	1.50	1.99	.12
15.มุสลิมที่ละหมาดไม่ครบ 5 เวลาถือว่าผิดต่อหลักศาสนาอิสลาม	334	98.20	6	1.80	1.98	.13
16.วันฮารีรายอของมุสลิม คือวันรวมญาติพี่น้อง	322	94.70	18	5.30	1.95	.22

จากตาราง 1 ผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอดของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการถือศีลอดและหลักศาสนาอิสลามในระดับสูง โดยมีสัดส่วนผู้ตอบถูกในแต่ละประเด็นเฉลี่ยมากกว่า 95% เช่น ความสำคัญของการถือศีลอด การละหมาด หลักศรัทธา 6 ประการ และข้อปฏิบัติพื้นฐานของศาสนาอิสลาม อย่างไรก็ตาม ยังพบว่ามีบางประเด็นที่มีความเข้าใจคลาดเคลื่อน เช่น การดูบหฺรระหว่างถือศีลอด และการถือศีลอดของผู้หญิงที่มีประจำเดือน ซึ่งมีผู้ตอบผิดในสัดส่วนมากกว่า 80% แสดงถึงความจำเป็นในการให้ความรู้เพิ่มเติมในประเด็นเฉพาะเหล่านี้ โดยรวมแล้ว ค่าเฉลี่ยของความรู้ความเข้าใจอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}$ ประมาณ 1.95-2.00) ยกเว้นในหัวข้อที่มีความเข้าใจผิด ($\bar{X}$ ประมาณ 1.16)

อภิปรายผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการถือศีลอด ของชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต พบว่า การถือศีลอดมีความสำคัญต่อศาสนาอิสลาม เห็นด้วยจำนวน 339 คน คิดเป็นร้อยละ 99.70 และไม่เห็นด้วยจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.30 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =2.00, S.D. =.05) มีประสบการณ์ในการถือศีลอด , การละหมาดมีความสำคัญต่อการถือศีลอด , และควรให้ความสำคัญในการถือศีลอด เห็นด้วยจำนวน 338 คน คิดเป็นร้อยละ 99.40 และไม่เห็นด้วยจำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.60 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.99, S.D. =.07) มีการศึกษาข้อควรในการปฏิบัติในการถือศีลอด เห็นด้วยจำนวน 336 คน คิดเป็นร้อยละ 98.80 และไม่เห็นด้วยจำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.20 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.99, S.D. =.10) มุสลิมทุกคนต้องปฏิบัติหลักศรัทธา 6 ประการ เห็นด้วยจำนวน 335 คน คิดเป็นร้อยละ 98.50 และไม่เห็นด้วยจำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 1.50 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.99, S.D. =.12) ผู้ที่เป็นมุสลิมทุกคนจะต้องปฏิบัติตามที่ศาสนวินัยต่างๆของอิสลาม , และหากมุสลิมละหมาดไม่ครบ 5 เวลา ถือว่าผิดต่อหลักศาสนาอิสลาม เห็นด้วย จำนวน 334 คน คิดเป็นร้อยละ 98.20 และไม่เห็นด้วย จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.80 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.98, S.D. =.13) การถือศีลอดคือการงดเว้นจากการกิน การดื่ม เห็นด้วย จำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 97.90 และไม่เห็นด้วยจำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.10 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.98, S.D. =.14) มีความรู้ความเข้าใจในการถือศีลอด เห็นด้วยจำนวน 331 คน คิดเป็นร้อยละ 97.40 และไม่เห็นด้วยจำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.60 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.97, S.D. =.16) มุสลิมที่ไม่ได้กล่าวคำปฏิญาณตน ถือว่าผิดต่อหลักศาสนาอิสลาม เห็นด้วยจำนวน 330 คน คิดเป็นร้อยละ 97.10 และไม่เห็นด้วยจำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 2.90 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.97, S.D. =.16) สามารถอธิบายเกี่ยวกับการถือศีลอดได้ เห็นด้วยจำนวน 329 คน คิดเป็นร้อยละ 96.80และไม่เห็นด้วย จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 3.20 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.97, S.D. =.17) มีการศึกษาเกี่ยวกับการถือศีลอด ทางช่องทางอินเทอร์เน็ตหรือหนังสือเกี่ยวกับศาสนาอิสลาม เห็นด้วย จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 95.30 และไม่เห็นด้วย จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.70 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.95, S.D. =.21) วันฮารีรายอของมุสลิมคือวันรวมญาติพี่น้อง เห็นด้วย จำนวน 322 คน คิดเป็นร้อยละ 94.70 และไม่เห็นด้วยจำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 5.30 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.95, S.D. =.22) สามารถดูบหฺรในระหว่างการถือศีลอดได้ เห็นด้วย จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16.50 และไม่เห็นด้วย จำนวน 284 คน คิดเป็นร้อยละ 83.50 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.16, S.D. =.36) และผู้หญิงที่มีประจำเดือนสามารถถือศีลอดได้ เห็นด้วย จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 16.20 และไม่เห็นด้วย จำนวน 285 คน คิดเป็นร้อยละ 83.80 มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ =1.16,

S.D. =.36) สอดคล้องกับงานวิจัยของ จาตุรนต์ ตั้งสังวรธรรมะ (2553) ผลการวิจัยพบว่า โดยกลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลว่าเนื่องจากไม่ต้องการเสียศีลตลอด พฤติกรรมดังกล่าวมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะน้ำตาลในเลือดต่ำรุนแรงได้ ซึ่งในงานวิจัยครั้งนี้ มีกลุ่มตัวอย่างที่เกิดภาวะดังกล่าวจนต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาลจำนวน 2 ราย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตติกาล เรืองฤทธิ์ (2555) ผลการวิจัย พบว่า การให้ความสำคัญของการถือศีลตลอด กลุ่มตัวอย่าง ให้ความสำคัญของการถือศีลตลอด โดยถือว่า การถือศีลตลอด เป็นบัพพัญญุตของศาสนา กลุ่มตัวอย่างทุกรายถือศีลตลอด ตามบัพพัญญุตของศาสนา โดยกล่าวว่าผู้ถือศีลตลอด จะได้รับผลบุญ ส่วนผู้ละเว้นจะได้รับการลงโทษจากพระ ผู้เป็นเจ้าของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิลนาถ เจ๊ะยอ (2564) ผลการวิจัยพบว่า ผลการปรับวิธีรักษาเบาหวานในเดือนรอมฎอน ของผู้ป่วยมุสลิมที่คุมเบาหวานไม่ได้ การปรับวิธีรักษาเบาหวาน ในเดือนรอมฎอนของผู้ป่วยมุสลิมที่คุมเบาหวานไม่ได้ เป็นสิ่งที่ สำคัญช่วยลดภาวะน้ำตาลในเลือดสูงในเดือนรอมฎอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุชเนตร ตาเย๊ะ และ จารุ นิคม (2563) เรื่อง การศึกษาและเปรียบเทียบการบริโภคและพฤติกรรมการบริโภคอาหารฮาลาลที่เป็นผล จากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่วงเดือนรอมฎอนของมุสลิม เขตอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริโภคเลือกซื้ออาหาร เพื่อละศีลตลอดจากร้านอาหารน้อยลง โดยการซื้ออาหารจะเป็นการสั่งอาหารกลับไปรับประทานที่บ้าน เนื่องจากผู้บริโภคมีความกังวลต่อสถานการณ์โรคระบาด ประกอบกับมาตรการที่เข้มงวดของภาครัฐที่ไม่ อนุญาตให้นั่งรับประทานอาหารที่ร้าน เมนูอาหารที่ขายดีและเป็นที่ยอมรับมากที่สุด จะเป็นเมนูอาหารอัตลักษณ์หรือเมนูแนะนำของร้าน โดยเฉลี่ยผู้บริโภคจะซื้ออาหารคาว 1-2 อย่างและอาหารหวาน 2-3 อย่าง ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณพบว่า (1) ผู้บริโภคส่วนใหญ่ทำอาหารรับประทานเองในครอบครัว และให้ความสำคัญต่อเลือกซื้อจากร้านอาหารที่สะอาดและถูกสุขลักษณะ โดยเลือกซื้อจากร้านค้าที่ปฏิบัติตามมาตรการป้องกันไวรัสโคโรนาอย่างเคร่งครัดเท่านั้น ข้อมูลเกี่ยวกับไวรัสโคโรนาจากสื่อ (2) การบริโภคอาหาร (2) ฮาลาลของมุสลิมในช่วงสถานการณ์โรคระบาด ส่งผลต่อพฤติกรรมการบริโภคอาหารฮาลาลที่เป็นผลจากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (COVID 19) ในช่วงเดือนรอมฎอนของมุสลิมเขตอำเภอมะนัง จังหวัดยะลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. เพื่อศึกษาแนวทางในการอยู่ร่วมกันกับประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ

การอยู่ร่วมกันกับประชาชนที่นับถือศาสนาอื่นๆ ควรตั้งอยู่บนหลักของความเคารพในความแตกต่างและส่งเสริมการเข้าใจซึ่งกันและกัน นี่คือนโยบายบางประการที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ คือ เคารพในความเชื่อและความแตกต่าง ควรให้เกียรติและยอมรับความเชื่อและศาสนาของผู้อื่น แม้จะมีความเชื่อที่แตกต่างจากตนเอง การเข้าใจและเคารพในความหลากหลายเป็นพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ส่งเสริมการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม การเปิดใจศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมของผู้อื่นสามารถช่วยลดความเข้าใจผิด และเพิ่มความเคารพต่อความแตกต่าง หลีกเลี่ยงการใช้คำพูดหรือการกระทำที่รุนแรง การใช้ภาษาหรือการกระทำที่ดูถูกหรือไม่เคารพผู้อื่นจะสร้างความขัดแย้ง ควรหลีกเลี่ยงการกระทำหรือคำพูดที่อาจทำให้เกิดความเข้าใจผิดหรือทำร้ายจิตใจ สนับสนุนการทำกิจกรรมร่วมกัน การร่วมมือทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม เช่น โครงการช่วยเหลือชุมชน การร่วมงานเทศกาล หรือการสนับสนุนกิจกรรมที่มีเป้าหมายเดียวกัน จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและเชื่อมโยงคนในสังคม ส่งเสริมสิทธิและเสรีภาพในการนับถือศาสนา ทุกคนมีสิทธิที่จะนับถือศาสนาและปฏิบัติตามความเชื่อของตนเอง การเคารพสิทธิในการเลือกทางศาสนาเป็นสิ่งสำคัญในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และสร้างการสนทนาและความเข้าใจที่เปิดกว้าง การพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในแบบที่ให้เกียรติและเปิดใจ จะช่วยลดความเข้าใจผิด

และทำให้ทุกฝ่ายรู้สึกเคารพกันมากขึ้น ด้วยแนวทางเหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างสังคมที่มีความสามัคคี และอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ แม้จะมีความแตกต่างทางศาสนาและวัฒนธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดณัฐยุทธ์ โฆสิตวิโส (ชัยวงศ์), พระมหาอดิเดช สติวโร, สุเทพ พรหมเลิศ, และ พระมหาดำรงค์ ปชฺโชต ชโย (2567) เรื่อง พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิกสูตร ผลการวิจัยพบว่า สภาพการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏใน พระไตรปิฎก สังคมพุทธกาลได้รับอิทธิพลทางอารยธรรมจากอารยธรรมลุ่มแม่น้ำสินธุ แบ่ง ออกเป็น 16 แคว้น สถาปนาศาสนาเป็นที่มาของความเชื่อ ความศรัทธา พฤติกรรมของมนุษย์ ในสังคม เป็นสถาบันสำคัญที่ก่อให้เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีและแนวทางดำเนินชีวิต ของ สังคม สภาพสังคมชมพูทวีปในสมัยพุทธกาล สอดคล้องกับงานวิจัยของ อรวรรณ หงส์ประชา (2557) ผลการวิจัยพบว่า งานวิจัยเรื่องศึกษาหลักการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ชุมชน วัดกัลยาณมิตร ชุมชนกุฎีจีน และชุมชนกุฎีขาว เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ของการ วิจัยไว้ 3 ประการด้วยกันคือ (1) เพื่อศึกษาหลักคำสอนว่าด้วยการอยู่ร่วมกัน ของศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลาม (2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ทางสังคมวิถีปฏิบัติและกิจกรรมในการอยู่ร่วมกัน ของชาวพุทธ ชาวคริสต์ ชาวอิสลาม ในชุมชนวัดกัลยาณมิตร ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนกุฎีขาว (3) เพื่อศึกษาหลักการและวิถี ปฏิบัติแห่งการอยู่ร่วมกันของชาวพุทธ ชาวคริสต์ และชาวอิสลาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานพดล บุญญสุทฺธโก (2560) ผลการวิจัยพบว่า ได้เขียนบทความวิจัย เรื่อง “การ อยู่ร่วมกันของคนในสังคม พหุวัฒนธรรม: กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร” กล่าวถึงการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม พหุวัฒนธรรม มีแนวคิด มีหลักการ และแนวทางในการ อยู่ร่วมกัน ทั้งในชุมชนที่มีวัฒนธรรมมาจากศาสนา เดียวกันและวัฒนธรรมต่างกัน ถึงแม้จะมี วัฒนธรรมที่แตกต่างกันทั้งด้านศาสนา ภาษา วิถีชีวิตชุมชน แต่ทุก คนก็มีแนวคิด หลักการ และ มีแนวทางอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข การสงเคราะห์ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในฐานะ ญาติมิตรและ เพื่อนสมาชิกร่วมองค์กรเดียวกัน ชุมชนเดียวกัน เขตเดียวกัน ขยายสู่สังคม ประเทศชาติ บ้านเมืองที่เราอยู่อาศัยร่วมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาสุทิตย์ อาภากร (2557) ผลการวิจัยพบว่า ได้ เขียนใน บทความวิจัย เรื่อง “การอยู่ร่วมกันของประชาคมอาเซียน แนวคิดและวิถีปฏิบัติตามแนว ศาสนา” ผล การศึกษาพบว่า ทุกศาสนาในสังคมของประชาคมอาเซียน ล้วนมีหลักปฏิบัติต่อบุคคลด้วยความดีงามและ ความมีเมตตา และจากแนวคิดและภูมิปัญญาในระดับสากลโดยทุก ประเทศได้ยึดหลักความเสมอภาค ความ เท่าเทียม ความยุติธรรม และหลักสิทธิมนุษยชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรอุษา ประสงค์วรรณ (2657) เรื่อง การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติ ในแขวงวัดกัลยาณเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความสงบสุขร่มเย็นเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกสังคม มนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม แบบ พึ่งพาอาศัยกันและกัน โดยมุ่งหวังจะได้รับความคุ้มครองและได้รับประโยชน์จากกันและกัน ชุมชนแขวงวัด กัลป์ยาณมีพื้นที่ 0.785 ตารางกิโลเมตร มี 6 ชุมชน ประชากร 10,509 คน มีการ พัฒนาชุมชนให้มีความ เรียบร้อยสะอาด มีสาธารณูปโภคพื้นฐานครบถ้วน มีการอนุรักษ์อาคารสถานที่เก่า ๆ ไว้เป็นอย่างดีประชาชน ในพื้นที่มี 3 กลุ่ม นับถือพระพุทธศาสนา คริสต์ศาสนา และศาสนา อิสลาม ซึ่งต่างศาสนาต่างก็มีความรักความ สามัคคีเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือกัน มีการทำกิจกรรมร่วมกัน ต่างช่วยกันพัฒนาชุมชน ทำให้ชุมชนมีแต่สันติสุข

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการถือศีลอด เช่น การบรรยาย ศูนย์ให้คำปรึกษา หรือสื่อออนไลน์ เพื่อให้ชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ตมีความเข้าใจที่ถูกต้องและครบถ้วน
2. เสริมสร้างจิตวิญญาณและพฤติกรรมที่ดี ด้วยการเพิ่มการทำอิบาดะฮ์ เช่น การอ่านอัลกุรอาน การละหมาดตะรอวีห์ หรือการซิกรุลลอฮ์ เพื่อเพิ่มความศรัทธาและความสงบภายในจิตใจ
3. โรงเรียนและมีสยิดควรส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องการถือศีลอดให้กับเยาวชนมุสลิมเพื่อปลูกฝังความเข้าใจและการปฏิบัติที่ถูกต้องตั้งแต่อายุยังน้อย

เอกสารอ้างอิง

- เกษม วัฒนชัย. (2544). นโยบายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. Thailand Education, 2(11). 39-50.
- จาตุรนต์ ตั้งสังวรธรรมะ. (2553). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการใช้ยาในช่วงเดือนถือศีลอดของผู้ป่วยมุสลิมที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2. วารสารการแพทย์และวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 17(2). 70 - 86.
- นิลนาถ เจียโย. (2564). ผลการปรับวิธีรักษาเบาหวานในเดือนรอมฎอน ของผู้ป่วยมุสลิมที่คุมเบาหวานไม่ได้ วารสารวิชาการสาธารณสุข โรงพยาบาลหนองจิก จังหวัดปทุมธานี, 30(4). 654 - 660.
- นุชเนตร ตาเย๊ะ และ จารุ นิคม. (2563). รายงานการวิจัย เรื่อง การศึกษาและเปรียบเทียบการบริโภคและพฤติกรรมการบริโภคอาหารฮาลาลที่เป็นผล จากสถานการณ์โรคระบาดไวรัสโคโรนา (COVID-19) ในช่วงเดือนรอมฎอนของมุสลิม เขตอำเภอเมือง จังหวัดยะลา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บรรจง ปินกาชัน. (2566). ที่มาของการถือศีลอด. <https://www.lokwannee.com/web2013/?p=448842>
- บุรชัย ศิริมหาสาคร. (2550). การจัดการความรู้สู่ความเป็นเลิศ. กรุงเทพฯ: แสงดาว.
- พรพรณี สนวนเพลง. (2552). เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมสำหรับการจัดการความรู้. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- พรอุษา ประสงค์วรรณ. (2567). การศึกษาชุมชนต้นแบบต่างศาสนาที่อยู่ร่วมกันอย่างสันติในแขวง วัดกัลยาณเขตธนบุรีกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- พระปลัดณัฐฤทธิ์ โฆสิตวิโส (ชัยวงศ์), พระมหาอดิเดช สติวโร, สุเทพ พรหมเลิศ พุทธวิธีการอยู่ร่วมกันของคนนับถือต่างศาสนาที่ปรากฏในปาฏิโกสูตร. วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 7(1). 16 - 32.
- พระมหานพต ปุณณสุวฑฒโก. (2560). การอยู่ร่วมกันของคนในสังคมพหุวัฒนธรรม : กรณีศึกษาชุมชนเขตบางรัก กรุงเทพมหานคร. รายงานวิจัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระมหาสุทิตย์ อาภากร. (2557). การอยู่ร่วมกันของประชาคมอาเซียน : แนวคิดและวิถีปฏิบัติตามแนวศาสนา. รายงานวิจัยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มูนิเราะห์ โส๊ะอัน. (2562). รายงานการวิจัย เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาด (7Ps) ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกใช้บริการร้านอาหารฮาลาลของผู้บริโภคชาวมุสลิมในจังหวัดภูเก็ต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตติกาล เรืองฤทธิ์. (2555). การรับรู้เกี่ยวกับการถือศีลอดและพฤติกรรมการดูแลตนเองของชาวไทยมุสลิมที่เป็นเบาหวานชนิดที่ 2 ที่ถือศีลอดในเดือนรอมฎอน. วารสารรามคำแหงพยาบาลสาร, 18(2). 207 - 221.
- ศรีไพร ศักดิ์รุ่งพงศากุล. (2550). ระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีการจัดการความรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- อรรณพ หงษ์ประชา. (2557). ศึกษาหลักการอยู่ร่วมกันของชุมชนที่นับถือ ศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ชุมชนวัดกัลยาณมิตร ชุมชนกุฎีจีน ชุมชนกุฎีขาว เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
- Bloom, S. B. (1956). *Handbook on Formative and Summative Evaluation of Student Learning*. New York: McGraw-Hill.